

Symposium uitgestelde onverenigbaarheid

Overwegingen voor de groenketen en vroegtijdige detectietoets

Marc Ravesloot (WUR Agrosysteemkunde)

14 mei 2024

Inhoud

- Uitgestelde onverenigbaarheid: wat is het?
- Symptomen
- Toets op vroegtijdige herkenning
- Fenotyperen verschillende vermeerderingsmethoden
- Overwegingen voor de groenketen (discussie)

Wat is kenmerkend voor uitgestelde onverenigbaarheid?

- Onderbreking van de continuïteit van cambiumweefsel en transportweefsel

Uitgestelde onverenigbaarheid bij *Quercus robur* 'Fastigiata'

Slechte vergroeing hier goed waarneembaar, maar lang niet altijd zo makkelijk waarneembaar als in dit voorbeeld en zeker niet in de praktijk

Compatibiliteit

Affiniteit tussen ent en onderstam

Affiniteit = genetische verwantschap

Indien goed verenigbaar:

- geen hydraulisch falen
- 100% probleemloze (vruchtdragende) bomen
- Vaak de meest gewenste vermeerderingsmethode vanwege specifieke eigenschappen van de onderstam

Incompatibiliteit

- Affiniteit = genetische verwantschap is onvoldoende
- Of er is sprake van een virusinfectie
- Of bij het enten is er geen goed contact gemaakt tussen het cambium van ent en onderstam

Symtomen onverenigbaarheid

- In de teeltfase
- De ernst van de symptomen varieert van volledige tot gedeeltelijk falen van de verbinding
- Soms juist eerst heel snelle groei, gevolgd door plotseling en geheel instorten van de veredeling -> afbreken in de teelt of bij rooiproces

Symtomen onverenigbaarheid

Onderstaande aspecten kunnen worden waargenomen, maar nog geen bewijs van onverenigbaarheid:

- Vroegheid van productie (bij (vrucht)dragende bomen)
- Hoeveelheid blad (relatief weinig)
- Bladkleur (vergeling)
- Bladvalperiode (vroeg)

Onderzoeksvragen in de afgelopen 100 jaar

- Hoe voorkom je incompatibiliteit?
- Hoe herken je het in een zo vroeg mogelijk stadium?
- Hoe verklaar je de oorzaken van incompatibiliteit?

Bron: Mosse, B, (1962) Graft-incompatibility in fruit trees.

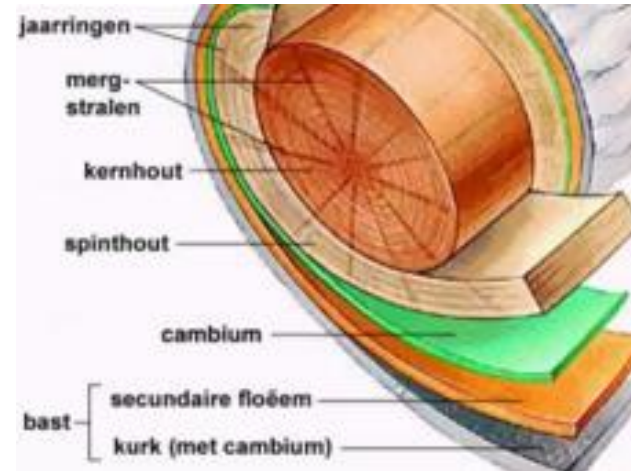
Belangrijk: compatibiliteit wel goed onderscheiden van slecht geënt

- Slagingspercentages van ent-
onderstamverbindingen houden ook
verband met de getraindheid en skills
van de veredelaar
- Belangrijk dit niet door elkaar te
halen
- Veldwaarnemingen zijn verstrengeld

Mono- en dicotylen

- In algemeenheid gaat onverenigbaarheid meestal over dicotylen en coniferen
- Ook uitzonderingen: bijvoorbeeld bamboe (monocotyl) soorten kunnen worden geënt
- Dicotylen en coniferie kenmerken zich door omringend cambium (zie figuur) wat verschillende soorten van enten mogelijk maakt

Bron: Garner, The Grafters Handbook

Homo- en heteroplastische veredelingen

- Homoplastisch: ent en onderstam zijn van hetzelfde geslacht, maar geen garantie (zie foto)
- Heteroplastisch: ent en onderstam zijn van een verschillende geslacht
  - *Pyrus communis* als onderstam voor *Crateagus oxyacantha* of *Mespilus germanica* etc

Bron: Ravesloot, M. *Quercus frainetto* geent op *Quercus robur* onderstam. Voorbeeld van klassieke onverenigbaarheid type A (1994)

- Vorming van een laag dood weefsel op het grensvlak van aangesneden weefsel van ent en onderstam
- Uitgroei van cellen onder afgestorven cellen zowel ent als onderstam die tussen de afgestorven cellen van het snijvlak doorgroeien
- De vorming van callusweefsel vanuit de nieuw gevormde cellen

Vergroeiingsproces in faces te onderscheiden

Bron: Wertheim & Webster (2006)

Vergroeiingsproces in faces te onderscheiden

- Vergroeiing van calluscellen tussen ent en onderstam
- Differentiatie van calluscellen tot cambium
- Vorming van nieuwe ononderbroken vaatweefsel (zeef-en houtvaten) tussen ent en onderstam

Bron: Wertheim & Webster (2006)

Afsterven zeefvaten onderstam als gevolg van pear decline besmetting

Fytoplasma's: kleiner dan een virus
kunnen onverenigbaarheid veroorzaken

Achtergrond: Pear decline (PD) is een ernstige
ziekte bij peer (*Pyrus communis* L.) veroorzaakt
door 'Candidatus *Phytoplasma pyri*', die behoort
tot de subgroep 16SrX-C van de appelproliferatie
(AP)-groep van fytoplasma's.

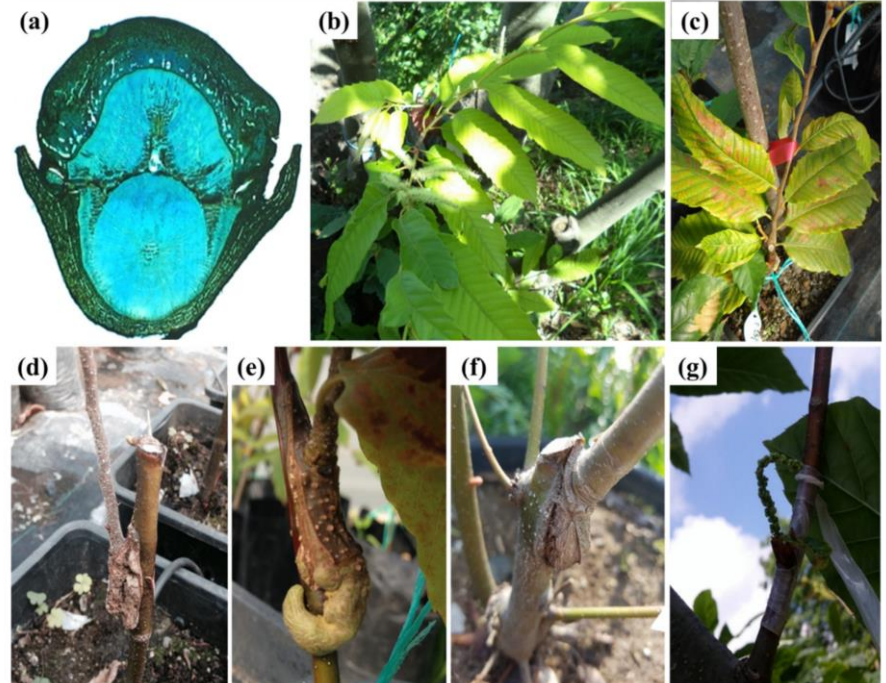

Bron: Maas, F (2009)

Entproblemen in walnoot

Figuur 1. Enkele entincompatibiliteitssymptomen bij walnoot:

- (a) Onderbreking van de cambiale verbinding
- (b) Gele of goudkleurige bladeren tijdens de groeiperiode
- (c) Ziekteverschijnselen
- (d) Uitdroging van de ent
- (e) Overgroei in het entgebied
- (f) Onderstam heeft de neiging om veel uitlopers te geven en
- (g) Scheuten van de ent worden kort en veranderen in vruchttakken.

In-vitrotesten voor vroegtijdige diagnose

- Incompatibiliteitsmechanismen kunnen worden geïnduceerd in callusweefsel
- Zijn niet specifiek voor hoog gedifferentieerde weefsels
- Callus bestaat uit ongedifferentieerde, totipotente parenchymcellen.

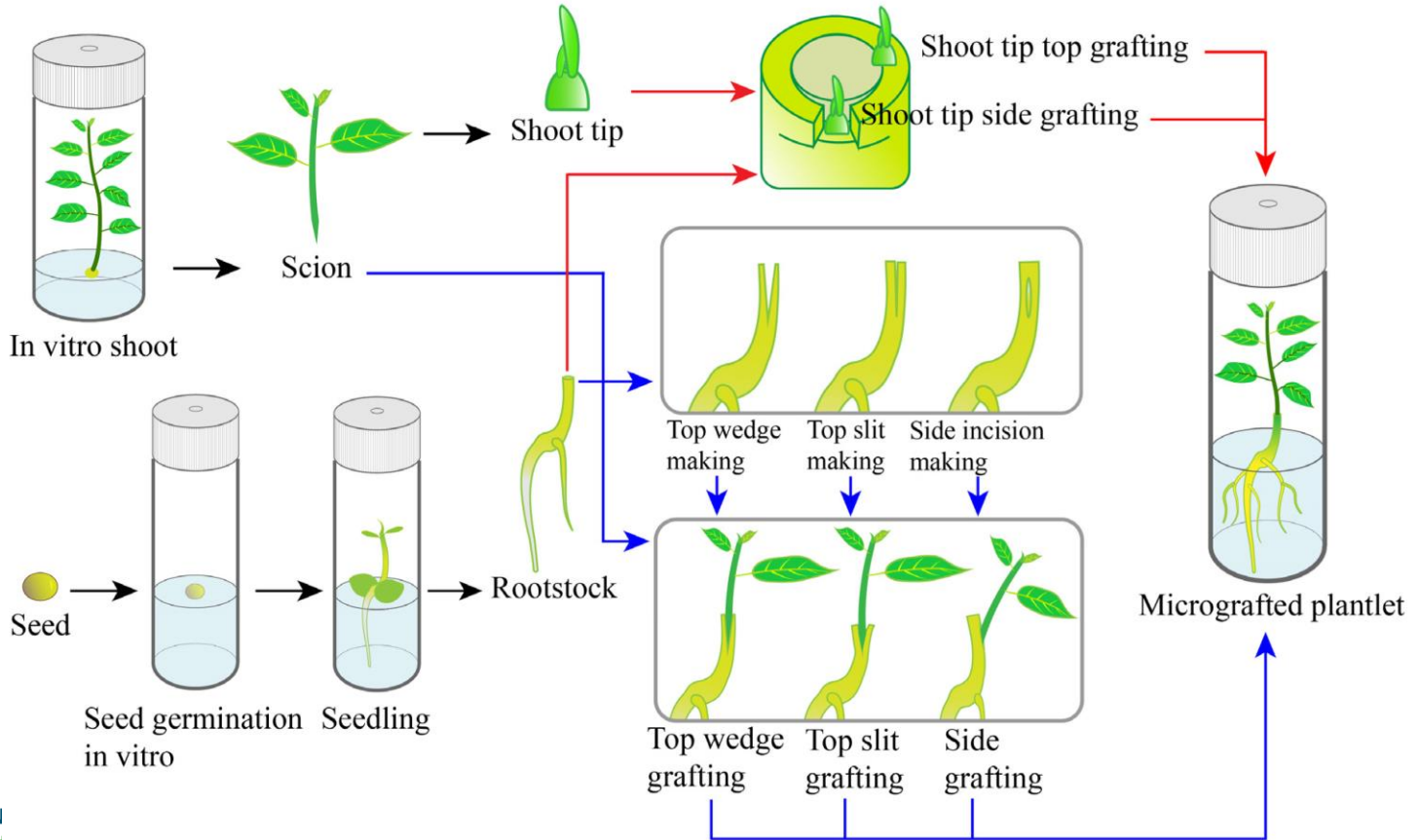

In-vitrotesten voor vroegtijdige diagnose

- Met deze methode wordt gezocht naar probleemveroorzakers
- Voorbeelden van deze biochemische markers zijn bijvoorbeeld:
  - Cyanogene glycosiden
  - Peroxidases die polymerisatie van polyfenolen veroorzaken

In-vitro micro-grafting voor vroegtijdige diagnose

Callusfusie

Snelle methode om verenigbaarheid vast te stellen tussen ent en onderstam

Biochemische reacties in de contactzone worden onderzocht

Uitslag na 3 a 4 weken in weefselkweek

Sterk kostenreducerend

ten opzichte van veldproeven

ten opzichte van reclamaties in de keten

Errea et al., 2001. Physiologia plantarum 112: 135-141

Onverenigbaarheid veel meer onderzocht in de fruitteelt

Invloed van onder- en tussenstammen op entras: in de Fruitteelt

- Vruchtkwaliteit
  - vruchtgrootte,
  - vruchtkleur
  - inwendige kwaliteit
- Bewaarbaarheid en plankleven bij consument
- Producties/ha
- Beheersing van de groei
- Regelmatige dracht over de jaren (beurtjarigheid)
- Gezondheid van de boom (ziekteresistenties en/of toleranties)
- Winterhardheid

Invloed van onder- en tussenstammen op entras: in de Boomkwekerij

- Slagingspercentage van de veredeling
- Groeikracht (in relatie tot de virusstatus)

Boomkwekerij kan leren van fruitteeltsector

- Meer aandacht voor virus status rassen en onderstammen (virusvrij trajecten in samenwerking NAKT en vermeerderingstuinen)
- Meer aandacht voor vroege detectiemethoden (labmethoden) om (uitgestelde) onverenigbaarheid vroeg aan te tonen)
- Meer aandacht bij het in de handel brengen van ent-onderstamverbindingen en cultuurwaardeonderzoek en fenotyperingsonderzoek
- Meer verantwoordelijkheid in de keten (doorlopende veldproeven om beeld scherp te houden)
- Continu contact met buitenlandse onderzoeksinstituten

Andere benadering: fenotyperen

- ✓ Het in beeld brengen van waarneembare en meetbare eigenschappen
- ✓ Fenotype is het resultaat van het genotype en de invloed van de lokale milieufactoren

Abiotische factoren stedelijke omgeving

Factoren die gezonde boomgroei in Nederlands stedelijk gebied negatief beïnvloeden in rood

Abiotic Stress type	Abiotic stresses	Physiological effects
Water	Deficit	drought
	Flooding	oxygen deficiency root system
Temperature	Cold	Freezing
	Chilling	Endo dormancy problems
	Heat	leaf burning, stembursting,
	Vapor Pressure Deficit (VDP)	summer leafdrop
Light/Radiation	Low	
	High	leaf and stem burning
	Infrared	
	Visible	
	UV	
	Ionizing	
Soil	Salinity	leaf burning, reduced transpiration, stopping Carbon sequestration
	Mineral deficiency/ Low fertility	
	Mineral Toxicity	
	pH	chlorosis, reduced growth,
	Air Pollutants (in Nederland fijnstof)	
	Soil temperature	phenology
	Soil compaction	reduced growth
Atmosphere	Wind	
	Pressure	
	Sound	
	Magnetic	
	Electrical	

Wat kunnen we nu al?

- ✓ Verschillende ent-
onderstamverbindingen van
boomsoorten onder dezelfde
omstandigheden meten
- ✓ Of in combinatie met
stressfactoren

Karakterisering van de groei

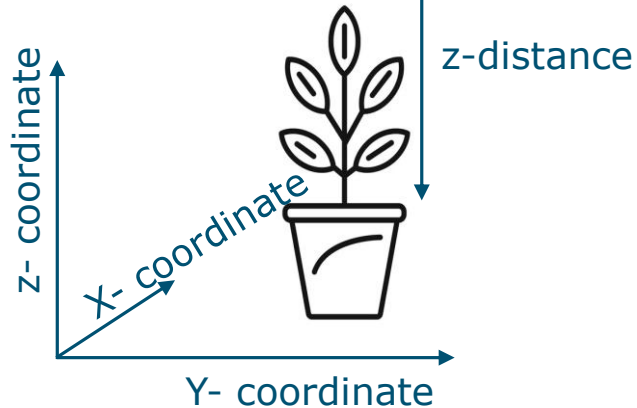
Karakterisering van de reactie van houtige gewassen meten:

- Op labniveau
- Onder veldomstandigheden monitoren
- Onder veldomstandigheden veranderen gedurig in ruimte en tijd!!!

PlantEye - camera

PlantEye - f500

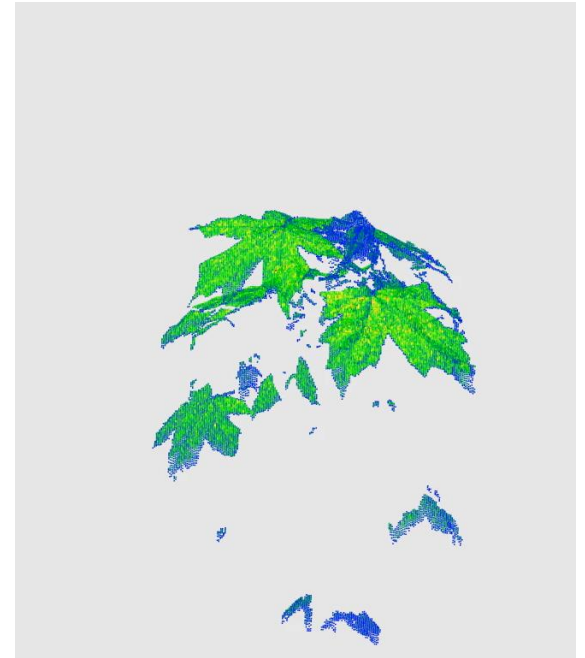

- 3D point-cloud
- RGB
- NIR

Parameters, zoals:

- Digitale biomassa
- 3D Blad oppervlak
- NDVI index (indicatie van fotosynthese)
- Bladtemperatuur

De proef online monitoren – SPAC analytics

SPAC ANALYTICS

Lydia Meesters

- Home
- Experiments
- Analysis
  - Graph viewer
  - Histogram
  - T test
  - Anova
  - Fitting
- Knowledge center NEW
- Support

Graph viewer

Σ Filter

From 27/05/2023 To 07/06/2023

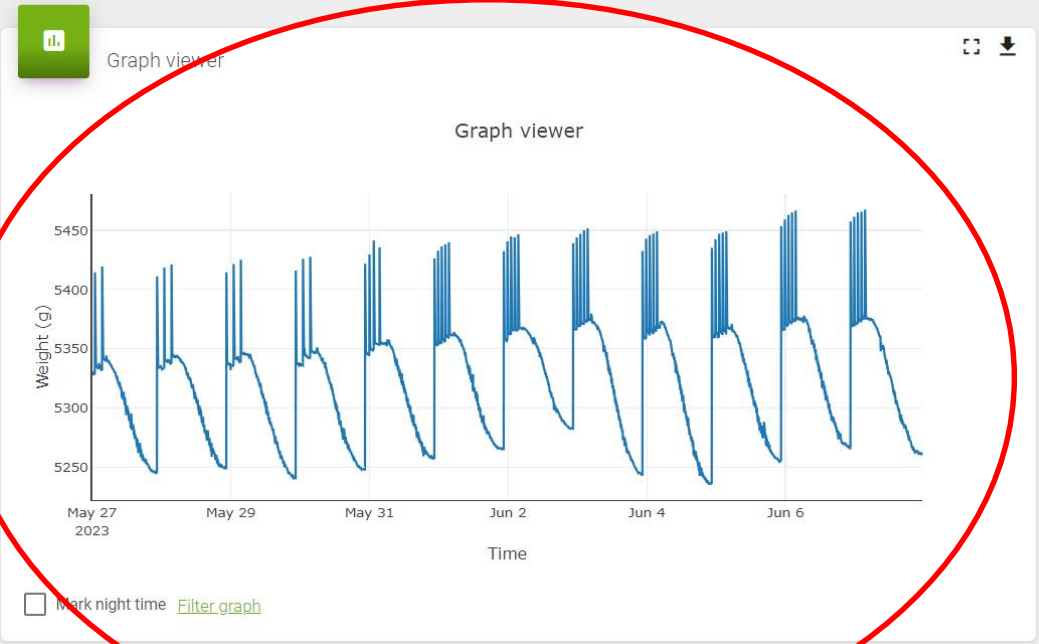
Labels

Plants (1)
C_DR_A125 (2)

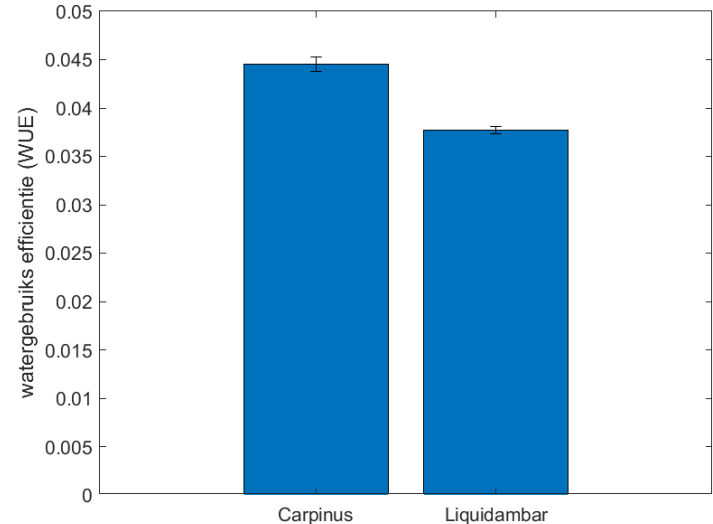
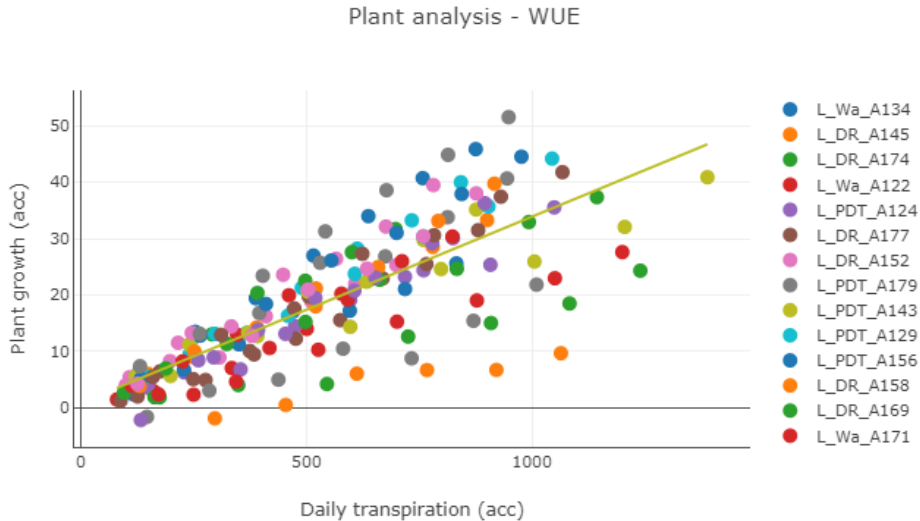
- Weight
- Weight Sm
- Weight No
- Transpirati
- E
- Gs canopy (Watchdog)

WUR-NPEC - Ravesloot stadsbomen May 2023

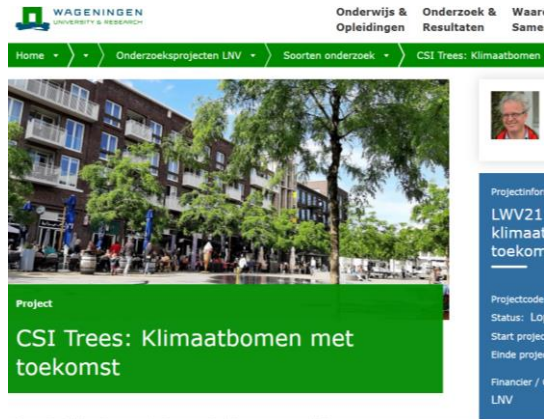
Watergebruik efficiëntie van boomsoorten

Liquidambar WUE = 0.037

Carpinus WUE = 0.044

Meer informatie over fenotyperen bomen

CSI Trees WUR

www.npec.nl

marc.ravesloot@wur.nl

M 06 22193312

Bedankt voor uw aandacht

Symposium uitgestelde onverenigbaarheid

Marc Ravesloot

13 mei 2024

